

"ҚАЗАҚСТАН ҚОР БИРЖАСЫ" АҚ

"Қазақстан қор Биржасы" АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен

(2018 жылдың 11 сәуіріндегі
№ 7 отырыс хаттамасы)
б е к і т і л д і

2018 жылдың 12 сәуірінен бастап
қолданысқа енгізілді

Өтімді емес борыштық бағалы қағаздар кірістілігінің орташа өлшемді мөлшерлемесін есептеу және олардың әділ құнын айқындау **Ә Д І С Т Е М Е С І**

Осы Әдістеме "Қазақстан қор биржасы" АҚ (бұдан әрі – Биржа) ресми тізіміндегі мемлекеттік емес борыштық бағалы қағаздардың кірістілігінің орташа өлшемді мөлшерлемесінің мәндерін есептеу тәртібін анықтайды:

- 1) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылдың 26 ақпанындағы № 24 қаулысымен бекітілген Зейнетақы активтерін есепке алуды және бағалауды жүзеге асыру ережелеріне сәйкес Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарының өтімсіз борыштық бағалы қағаздарының әділ құнын айқындау туралы
- 2) Биржаның ішкі құжаттарында көзделген өзге де мақсаттарда пайдаланылады.

1 тарау. ЖАЛПЫ ҚАҒИДАЛАР

1. Осы Әдістемеді пайдаланылатын ұғымдар Биржаның "Облигациялардың кірістілігін және облигациялармен мәмілелер сомасын есептеу әдістемесі"¹ ішкі құжатында және Зейнетақы активтерін есепке алу мен бағалауды жүзеге асыру ережелерінде анықталған ұғымдармен бірдей.
2. Борыштық бағалы қағаздар кірістілігінің орташа өлшемді мөлшерлемелерін Биржа Басқармасы осы Әдістемеге сәйкес есептелген Ү көрсеткішінің мәнін ескере отырып анықтайды.
3. Борыштық бағалы қағаздар кірістілігінің орташа өлшемді мөлшерлемелері осы Әдістеменің 4 тармағында белгіленген сегрегацияны ескере отырып, Биржаның ресми тізімінің (бұдан әрі – Тізім) "негізгі" және "баламалы" алаңдары "борыштық бағалы қағаздар" секторларының әрбір санатының бағалы қағаздары үшін анықталады.
4. "Негізгі" және "баламалы" алаңдар "борыштық бағалы қағаздар" секторларының әрбір санаты шеңберінде борыштық бағалы қағаздар кірістілігінің орташа өлшемді мөлшерлемесі мынадай бағалы қағаздар топтарының әрқайсысы үшін жеке анықталады:
 - 1) теңгемен номинирленген индекстелмеген борыштық бағалы қағаздар;
 - 2) теңгемен номинирленген және инфляция бойынша индекстелген не теңгенің шетел валютасына бағамына тәуелді емес өзгермелі ставкасы бар борыштық бағалы қағаздар;
 - 3) теңгеге номинирленген және теңгенің шетел валютасына бағамы бойынша индекстелген борыштық бағалы қағаздар және шетел валютасында номинирленген борыштық бағалы қағаздар.
5. Ү көрсеткіші осы Әдістеменің 4 тармағында көрсетілген бағалы қағаздардың әрбір тобы үшін әрбір күнтізбелік тоқсанның басында есептеледі.

Бағалы қағаздардың әрбір тобының Ү көрсеткішін есептеу үшін мәміле жасалған күні осы топқа жатқызылған бағалы қағаздармен есеп айырысу күнінің алдындағы 12 толық күнтізбелік ай ішінде жасалған мәмілелер параметрлері пайдаланылады (осы Әдістеменің 2 тарауында белгіленген шектеулерді ескере отырып).
6. Борыштық бағалы қағаздар кірістілігінің орташа өлшемді мөлшерлемелерін Биржа Басқармасы күнтізбелік бір тоқсанға осы тоқсанның бірінші айының 10-жұмыс күнінен кешіктірмейтін мерзімде белгілейді және көрсетілген күннен кешіктірмей Биржаның интернет-сайтында жарияланады.
7. Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарының өтімсіз борыштық бағалы қағаздарының әділ құны осы Әдістеменің 17 – тармағына сәйкес күнтізбелік аптаның бірінші жұмыс күнінде айқындалады және Биржаның интернет-сайтында осы күні Астана қаласының уақыты бойынша сағат 18:00-ден кешіктірілмей жарияланады.

¹ Биржа Басқармасының шешімімен бекітілген (2017 жылдың 07 желтоқсандағы № 125 отырыс хаттамасы).

2 тарау. ҚОЛДАНЫЛАТЫН ШЕКТЕУЛЕР

8. Y көрсеткіштерінің мәндерін есептеу кезінде:
- 1) репо операцияларына қатысты мәмілелер ескерілмейді;
 - 2) осы мәмілені жасау күніне тізімнің бағалы қағаздарымен ашық сауда-саттық әдісімен Биржаның сауда-саттық жүйесінде жасалған орындалған мәмілелер ғана ескеріледі.
9. Кірістіліктің орташа өлшемді мөлшерлемесі мәндерінің тізімнің бағалы қағаздары кірістілігінің объективті нарықтық деңгейіне барабарлығын қамтамасыз ету үшін Y көрсеткішінің мәндерін есептеуден мынадай мәмілелердің параметрлері алып тасталады:
- 1) облигациялардың кірістілігін және облигациялармен мәмілелер сомасын есептеу әдістемесінің 2 тарауына сәйкес есептелген сатып алушы үшін өтеуге кірістілік осы Әдістеменің 10 тармағына сәйкес айқындалған сенімгерлік интервалдың тиісінше жоғарғы немесе төменгі шекарасынан жоғары немесе төмен;
 - 2) облигациялардың кірістілігін және облигациялармен мәмілелер сомаларын есептеу әдістемесінің 3 және 4 тарауларына сәйкес есептелген олардың әрқайсысының сомасы осы Әдістеменің 10 тармағына сәйкес айқындалған сенімгерлік интервалдың тиісінше жоғарғы немесе төменгі шекарасынан көп немесе аз болады.
10. Осы Әдістеменің 9 тармағында көрсетілген мәмілелер параметрлерін Y көрсеткішінің мәндері есебінен алып тастау екі кезеңде жүзеге асырылады:
- 1) бірінші кезеңде осы Әдістеменің 9-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген мәмілелер параметрлері алынып тасталады;
 - 2) екінші кезеңде осы Әдістеменің 9 тармағының 2) тармақшасында көрсетілген мәмілелер параметрлері алып тасталады.

11. Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша сатып алушы үшін өтеуге кірістілік мәндерінің сенімгерлік интервалының жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша есептеледі::

$$Y_{\max} = e^{(\bar{Y} + 2,57 * \delta)};$$

бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша сатып алушы үшін өтеуге кірістілік мәндерінің сенімгерлік интервалының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша есептеледі::

$$Y_{\min} = e^{(\bar{Y} - 2,57 * \delta)}, \text{ мұндағы}$$

- Y_{\max} – кірістілік мәндерінің сенімділік интервалының жоғарғы шегі, жылдық пайызбен;
- Y_{\min} – кірістілік мәндерінің сенімділік интервалының төменгі шегі, жылдық пайызбен;
- e – табиғи логарифмнің негізі;
- \bar{Y} – бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша сатып алушы үшін өтеуге кірістілік мәндерінің заттай логарифмдерінің орташа арифметикалық мәні;
- δ – бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша сатып алушы үшін өтеуге кірістілік мәндерінің табиғи логарифмдерінің стандартты ауытқуы.

12. Бағалы қағаздармен мәмілелер сомасы мәндерінің сенімгерлік интервалының жоғарғы шекарасы мынадай формула бойынша есептеледі::

$$V_{\max} = e^{(\bar{V} + 2,57 * \delta)};$$

Биржаның бағалы қағаздарымен мәмілелер сомасы мәндерінің сенімгерлік интервалының төменгі шекарасы мынадай формула бойынша есептеледі::

$$V_{\min} = e^{(\bar{V} - 2,57 * \delta')}, \text{ мұндағы}$$

- V_{\max} – теңгемен мәмілелер сомасы мәндерінің сенімгерлік интервалының жоғарғы шекарасы;
- V_{\min} – теңгемен мәмілелер сомасы мәндерінің сенімгерлік интервалының төменгі шекарасы;
- e – табиғи логарифмнің негізі;
- \bar{V} – бағалы қағаздармен мәмілелер сомасы мәндерінің заттай логарифмдерінің орташа арифметикалық мәні;
- δ' – бағалы қағаздармен мәмілелер сомасы мәндерінің табиғи логарифмдерінің стандартты ауытқуы.

3 тарау. БОРЫШТЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР КІРІСТІЛІГІНІҢ ОРТАША ӨЛШЕМДІ МӨЛШЕРЛЕМЕЛЕРІН АНЫҚТАУ

13. Y көрсеткіштерінің мәндері мына формула бойынша есептеледі:

$$Y = \frac{\sum_{i=1}^n (V_i \times Y_i)}{\sum_{i=1}^n V_i}, \text{ мұндағы:}$$

- Y – табыстылықтың орташа алынған мөлшерлемесі жылдық пайызбен;
- n – бағалы қағаздармен мәмілелер саны;
- V_i – Облигациялардың кірістілігін және облигациялармен мәмілелер сомасын есептеу әдістемесінің 3 және 4 тарауларына сәйкес есептелген қазақстандық теңгедегі i -мәміле сомасы;
- Y_i – облигациялардың кірістілігін және облигациялармен мәмілелер сомасын есептеу әдістемесінің 2-тарауына сәйкес есептелген i -сол мәміле бойынша сатып алушы үшін өтеуге облигацияның кірістілігі.
14. Егер осы топтың бағалы қағаздарымен есеп айырысу күнінің алдындағы толық күнтізбелік 12 ай ішінде мәмілелер жасалмаса, Y көрсеткішінің мәні бағалы қағаздардың қандай да бір тобы үшін есептелмейді.
15. Биржа Басқармасы осы Әдістеменің 4 тармағында көрсетілгендердің ішінен бағалы қағаздардың әрбір тобы үшін есептелген Y көрсеткішіне сәйкес кірістіліктің орташа өлшенген мөлшерлемесін анықтайды.
16. Осы Әдістеменің 4 тармағында көрсетілгендердің ішінен бағалы қағаздардың қандай да бір тобы үшін Y көрсеткішінің мәні осы Әдістеменің 14 тармағында көрсетілген негіз бойынша есептелмеген не Y көрсеткішінің мәні репрезентативтік емес болып табылған жағдайда, Биржа Басқармасы осы топтың бағалы қағаздары үшін кірістіліктің орташа өлшенген мөлшерлемесін белгілеуге не оны Биржа Басқармасы осы Әдістеменің 14 тармағында көрсетілген негіздемеге сүйене отырып айқындауға құқылы.:
- 1) осы топтың бағалы қағаздары кірістілігінің қолданыстағы орташа өлшемді мөлшерлемесінің мәні;
 - 2) осы топтың борыштық бағалы қағаздарының кірістілік деңгейіне қатысты бағалы қағаздардың индекстері және оларды бағалау жөніндегі комитеттің ұсынымдары;

- 3) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген базалық мөлшерлеменің және Бағалы қағаздарды индекстер және бағалау жөніндегі комитет сараптама жолымен анықтаған оған сыйлықақының сомасы.

4 тарау. ӨТІМДІ ЕМЕС БОРЫШТЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРДЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫН ЕСЕПТЕУ

17. Тізімнің өтімді емес борыштық бағалы қағаздарының әділ құны мынадай формула бойынша есептеледі:

$$P = \sum_i^n \frac{K_i}{\left(1 + \frac{Y}{100m}\right)^{\frac{mT_{ki}}{T_0}}} + \frac{100}{\left(1 + \frac{Y}{100m}\right)^{\frac{mT_n}{T_0}}}, \text{ мұндағы}$$

- P** – қандай да бір атаудағы борыштық бағалы қағаздың әділ құны, оның номиналды құнына пайызбен;
- I** – купондық кезеңнің реттік нөмірі;
- N** – осы атаудағы бағалы қағаздың айналысы мерзіміндегі купондық кезеңдердің саны;
- Y** – осы атаудың бағалы қағазы жататын топтың борыштық бағалы қағаздары кірістілігінің орташа өлшемді ставкасы;
- T₀** – есепті жылдың ұзақтығы, күнмен;
- T_n** – осы атаудың бағалы қағазын есептеу күні мен өтеу күні арасындағы күндер саны;
- T_{ki}** – осы атаудағы бағалы қағаздар бойынша кезекті купонды есептеу күні мен төлеу күні арасындағы күндер саны;
- m** – есептік жыл ұзақтығының күнмен купондық кезең ұзақтығына қатынасы, күнмен;
- K_i** – ағымдағы есеп айырысу жылына осы атаудағы бағалы қағаздар бойынша купон мөлшерлемесінің жылдық пайызбен "m"көрсеткішіне қатынасы.

5 тарау. ТҰЖЫРЫМДЫ ҚАҒИДАЛАР

18. Осы Әдістемеге өзгертулерді және/немесе толықтыруларды уақтылы енгізу (өзектендіру) үшін жауапкершілік Ақпарат және статистика департаментіне жүктеледі.
19. Осы Әдістеме қажеттілігіне қарай, бірақ үш жылда кемінде бір рет өзектендіруге жатады.